

Vi behöver diskutera EU-lobbyismen

Artikeln Så laddar Sverige för EU-året i Jusektidningen nr 1, 2009 gav en bra överblick men också en oroande bild av ett Sverige som sällar sig till den redan alltför stora skaran av Bryssel-lobbyister. Artikeln visar ett ordförandeland som vill marknadsföra sig själv, kanske på bekostnad av EU och dess andra medborgare. Jag läser också in en Svensk tolerans mot lobbyismen på bekostnad av bättre former för samhällsbyggnad.

Under EU-dagen den 9 maj fick flera personer min fråga om vad de tycker om lobbyism och särskilt den i Bryssel. Sveriges EU-minister Cecilia Malmström fick frågan i en paneldebatt, ganska utförligt från min sida med ett försök att förklara riskerna med den omfattande lobbyismen, att de normala tjänstemännen behöver arbetsro mm. Svaret var tydligt, nästan bryskt. ”Jag gillar lobbyism och har inga planer på att begränsa densamma. Den hör till.” Samtidigt kom dock ett erkännande av riskerna genom att hon sade att alla lobbyister inte är som tobaksbolagens. Vidare kan hennes starka lobbyförsvar motiveras av att min fråga blev alltför konkret med onödigt provocerande förslag till begränsningar.

Gunnar Hökmark, moderaternas första namn till det kommande EU-parlamentet, svarade också att lobbyism är bra med ett mycket ljummet erkännande av att den kan gå för långt. ”Den berikar och den behövs.” ”Man får ju olika synpunkter.” ”Vi politiker kan försvara oss.”

Vår välkända EU-kommissionär Margot Wallström, tillsatt av den förra regeringen, svarade mer utförligt och mer nyanserat. Även hon upprepade att lobbyismen hör till, men noterade också med tillfredsställelse vad som görs för att hålla densamma i styr med registrering av lobbyister och med rapporteringsskyldighet om tagna kontakter samt att det bara är Kommissionen som får lägga förslag till Parlamentet. Jag fick ett visitkort av hennes pressombudsman Ewa Hedlund som sedan också deltog i den fortsatta diskussionen.

Alla fyra visade dock mer eller mindre en brist på intresse för att relevanta perspektiv inför viktiga beslut ska kunna skapas i Bryssel utan en otillbörligt snedvridande eller tröttande påverkan av lobbyister. Frågan tycktes i varje fall inte vara aktuell.

Samma fråga om lobbyism ställdes också till andra mindre kända personer typ journalist eller forskare. Där fick jag genomgående gehör för min oro och skepsis ungefär så som jag är van vid, när jag talar om lobbyism med kolleger och vänner.

En slutsats som jag drar för mitt företags (Ekelöws) möjliga samarbete med den nyskapade Myndigheten för Samhällsberedskap är att jag har helt felaktigt förutsatt att lobbyismen i Bryssel skulle uppfattas som en risk. Regeringen köper inte denna världsbild. Den kanske inte ens skulle stöda en rent beskrivande forskning om lobbyismen och dess effekter. Samtidigt måste jag erkänna att jag fortfarande uppfattar situationen i Bryssel (och även den i Stockholm) som problematisk. Avvägningen mellan demokratisk öppenhet och otillbörlig påverkan är ännu inte i balans. Och fortfarande har jag inte någonstans sett till en kunskapsteoretiskt försvarlig diskussion av frågan.